

Uchwała nr III/32/18
Rady Miejskiej w Morągu
z dnia 28 grudnia 2018 r.

w sprawie: *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019.*

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 ze zm.) oraz art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. poz. 1492) Rada Miejska w Morągu uchwała, co następuje:

§1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019, w brzmieniu załącznika do uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Morągu.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Morągu

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Marek Kućkowski

załącznik do Uchwały nr III/32/18
Rady Miejskiej w Morągu
z dnia 28 grudnia 2018 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

**dla Gminy Morąg
na 2019 rok**

SPIS TREŚCI

Tytuł	Strona
I. Wprowadzenie	3
II. Opis sytuacji w zakresie problemów uzależnień w Morągu	4
III. Cel strategiczny programu	25
IV. Cele szczegółowe programu	25
V. Zadania Gminnego Programu	27
VI. Zasoby Gminy w zakresie działań profilaktycznych	30
VII. Sposób realizacji	31
VIII. Postanowienia końcowe	
- zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	32
- Preliminarz wydatków	33

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 r. jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy w rodzinie i innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz integracji społecznej osób uzależnionych, na terenie Gminy Morąg w 2019 r. Zadania Programu są w dużej mierze kontynuacją realizacji z lat ubiegłych.

Gminny program określa zadania samorządu lokalnego w obszarze ochrony zdrowia zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii, w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narodowym Programie Zdrowia oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjmuje się, iż napój alkoholowy jest specyficznym towarem, wymaga specjalnych regulacji prawno-administracyjnych oraz finansowych umożliwiających wyższy stopień kontroli niż ta, która obowiązuje w systemie wolnorynkowym wobec innych produktów. W związku z powyższym stosuje się odpowiednio uchwałę Nr XLIV/696/18 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 30 sierpnia 2018 r., ustalając liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Zadanie w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, które są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. poz. 1916).

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, zwanego dalej „NPZ” jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu.

NPZ wyznacza sześć celów operacyjnych wybranych ze względu na ich wpływ na nasze życie i zdrowie. Drugim celem operacyjnym NPZ jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. Zadaniem służącym do realizacji 2 celu operacyjnego jest prowadzenie profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej, profilaktyki wskazującej.

Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całą populację. Są to działania adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych, papierosowych, narkotykowych lub problemów związanych z innymi substancjami psychoaktywnymi. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi tych problemów w danej populacji. Działania uniwersalne mogą dotyczyć na przykład populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, populacji młodych dorosłych, populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym, itd. Do działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej należą szkolne programy profilaktyczne adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi, programy podnoszenia umiejętności wychowawczych rodziców dzieci w określonym wieku, programy edukacyjne adresowane do kierowców itd.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Ten poziom profilaktyki jest adresowany do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych, narkotykowych, papierosowych lub lekowych. Przykładem profilaktyki selektywnej mogą być działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, dzieci z rozbitych rodzin, dzieci rodziców chorych psychicznie itd. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt

przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc z definicji przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki lub grupy wysokiego ryzyka, demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych, narkotykowych, pierwsze objawy zaburzeń psychicznych. Są to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które mają bardzo wysoki indywidualny poziom ryzyka rozwoju problemów i jednocześnie demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych/narkotykowych lub/i innych problemów psychicznych. Nadal jednak są to działania o charakterze profilaktycznym, czyli są podejmowane wobec osób, które nie spełniają kryteriów diagnostycznych zaburzeń lub chorób wymagających leczenia (np. uzależnienie od alkoholu lub narkotyków opisane w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10). Przykładem profilaktyki wskazującej są zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, które pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, przejawiają wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, a także nadużywają alkoholu lub/i eksperymentują z narkotykami. Do profilaktyki wskazującej można również zaliczyć niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i interwencyjne podejmowane przez pracowników socjalnych, pedagogów, wolontariuszy działających w terenie (tzw. party workerów lub street workerów) podejmowane wobec młodzieży, która używa narkotyków i spotyka się w klubach lub innych miejscach zabawy i rekreacji.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na władze Gminy obowiązek prowadzenia działań zmierzających do ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych.

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa się następujące potrzeby ograniczające dostępność do alkoholu:

- 1) potrzeba prowadzenia w Morągu specjalistycznej placówki leczniczej, jaką jest Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia oraz rozszerzenie jej działalności o programy leczenia uzależnienia od środków psychoaktywnych.
- 2) potrzeba prowadzenia Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy oraz stworzenia Punktu Interwencji Kryzysowej.
- 3) poszerzenie działań dotyczących wsparcia rodzin poprzez konsultacje i sesje psychoterapii rodzinnych.
- 4) podjęcie działań dotyczących uwrażliwienia na problematykę kobiet pijących w ciąży – FAS.
- 5) potrzeba prowadzenia szkoleń dla przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji miejskich, a także podmiotów działających na terenie miasta (m.in. przedsiębiorców prowadzących sklepy, lokale gastronomiczne z napojami alkoholowymi) wskazujących na znaczenie, wagę problemów alkoholowych oraz innych uzależnień dla społeczności lokalnej.
- 6) wdrażanie programów profilaktyczno – interwencyjnych dla młodzieży upijającej się i doświadczającej konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych.
- 7) edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej i narkotykowej, w tym monitorowanie skali problemów uzależnień w środowisku lokalnym.
- 8) kontynuacja działań pedagoga ulicznego tzw. street worker'a oraz przygotowanie liderów młodzieżowych do prowadzenia działań wolontarystycznych.

II. OPIS SYTUACJI W ZAKRESIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MORAGU

Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na około 660 tysięcy, zaś osób pijących alkohol szkodliwie na około 2,5 mln. Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem psychicznym i zaburzeniem zachowania, które w Polsce diagnozuje się na podstawie międzynarodowej klasyfikacji chorób i problemów zdrowotnych. Alkoholizm jest chorobą śmiertelną jeżeli nie jest leczony skraca życie. Wcześniejszej fazie choroby alkoholizm przypomina inne

problemy: złe zachowanie, brak odpowiedzialności, nie troszczenie się o innych, nieumiejętność gospodarowania pieniędzmi, gwałtowny temperament, ustawiczną chęć zabawy.

- I. Mapa problemów uzależnień i innych problemów społecznych opracowana na podstawie wyników badań oraz informacji z instytucji zajmujących się pomocą osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.
1. Problemy wskazane w Diagnostyce Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Morągu z 2018 roku, wykonanej na zlecenie Biura Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Informacje uzyskane z instytucji miejskich.
  - Diagnostyka Lokalnych Zagrożeń Społecznych została przeprowadzona w 2018 roku na zlecenie Biura Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Udział w niej wzięło 980 osób.

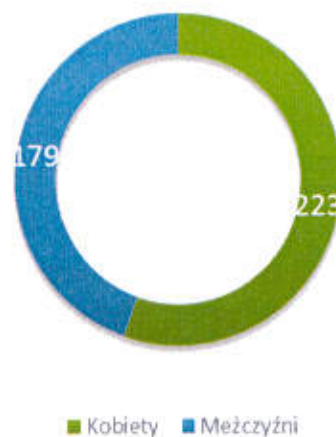
I.1.

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MORĄGA

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Morąg, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 402 osoby, w tym 223 mężczyzn oraz 179 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 39 lat.

Ilość respondentów

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	2%	66%	30%	2%
Zanieczyszczenie wody	1%	21%	76%	2%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	3%	29%	63%	5%
Bezrobocie	5%	35%	53%	7%
Bieda, ubóstwo	7%	43%	44%	6%
Bezdomność	6%	49%	39%	6%
Wzrost przestępczości	7%	52%	38%	3%
Kryzys rodziny	7%	52%	39%	2%
Kryzys norm moralnych	2%	66%	30%	2%

Do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców można uznać zanieczyszczenie powietrza – łącznie 68% oraz kryzys norm moralnych – 68%.

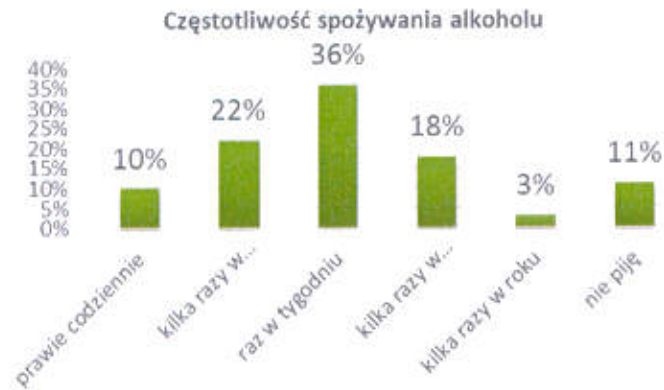
Analiza wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy Morąg nt. postaw i przekonań dotyczących spożywania alkoholu wykazała, że u 37% ankietowanych inicjacja alkoholowa nastąpiła w wieku poniżej 9 lat, 35% wskazało wiek pomiędzy 9 a 12 rokiem życia. 10 % badanych wskazało, że po raz pierwszy spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności a tylko 1% badanych nigdy nie piło alkoholu.

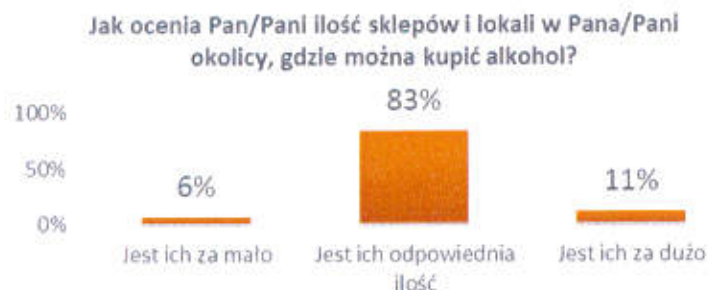
Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania** alkoholu. 11% respondentów to osoby deklarujące abstynencję. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol raz w tygodniu - 36% oraz kilka razy w tygodniu – 22%. 10% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10 g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa, o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcji alkoholu – 44%, 1-2 porcji – 32%. 13% osób zadeklarowało ilości rzędu 5-6 porcji. Tylko 1% wskazało na 10 porcji i więcej.

31% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do alkoholu bądź kontrolować jego sprzedaż. 34% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. 38% badanych przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością zakupić alkohol w lokalnych sklepach.

Można uznać, że dość spora część badanych mieszkańców **nie przyjmuje konstruktywnych postaw wobec alkoholu**. Zgodę na prowadzenie samochodu pod wpływem alkoholu wyraziło 46% respondentów, a **spożywanie alkoholu w ciąży spotyka się z aprobatą aż 67% osób**. 46% mieszkańców traktuje alkohol jako środek pomocny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	1%	54%	43%	2%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	1%	30%	67%	2%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	0%	34%	61%	5%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	0%	38%	56%	6%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	0%	46%	48%	6%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	1%	45%	50%	4%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	3%	64%	29%	4%

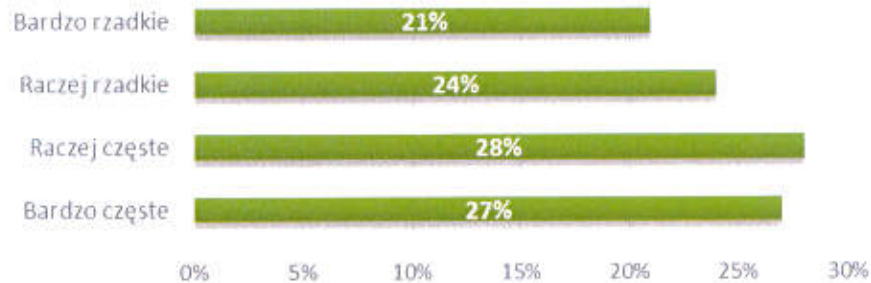
Nie tylko ilości oraz częstotliwość spożywanego alkoholu wydają się istotne, ale także powody po jego sięganie.

Do najczęściej wskazywanych okazji i motywów sięgania po alkohol, mieszkańcy wskazują kolejno: uroczystości/świętowanie – 35%, dla towarzystwa – 23%, dla odreagowania emocji – 8%, dla dodania sobie odwagi – 3%.

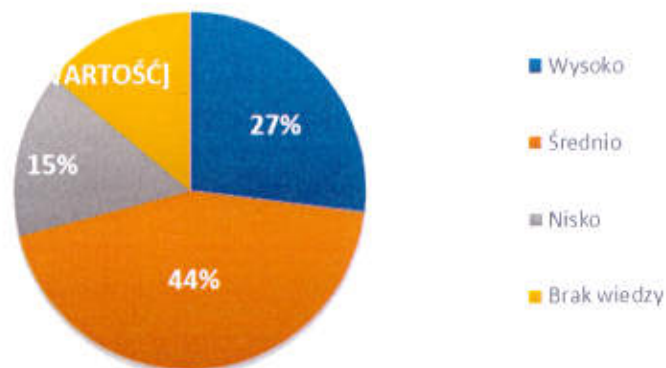
56% badanych wskazało, że zjawisko uzależnienia od alkoholu w ich okolicy jest częste, 24% - raczej rzadkie, 21% bardzo rzadkie.

Jak Pan/Pani sądzi, czy uzależnienie do alkoholu to często zjawisko w Pani/Pana miejscowości?

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu odnoszą się także do wiedzy na jego temat oraz opinii na temat spożywania i dostępu do alkoholu przez najmłodszych. Mieszkańcy Gminy Morąg oceniają swój poziom wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych jako średni – 44%, wysoki – 27%, niski – 15%. Brak wiedzy zadeklarowało 14% badanych.

Jak ocenia Pan/Pani poziom swojej wiedzy na temat uzależnień do substancji psychoaktywnych?

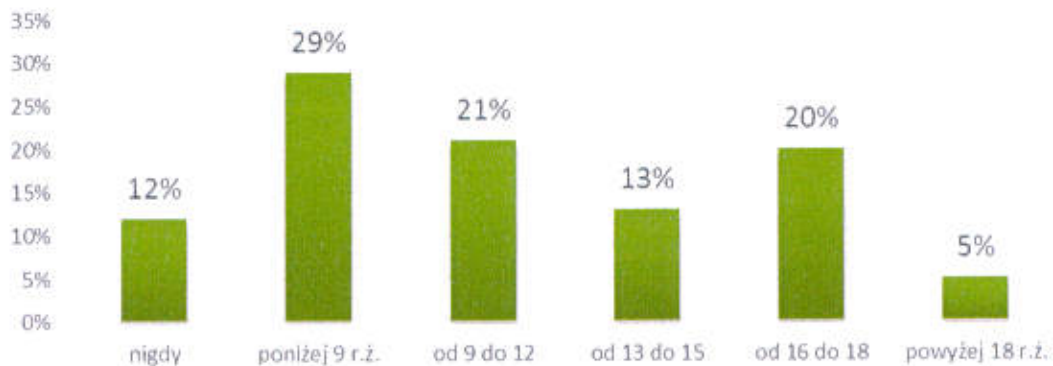
Większość respondentów, bo 74% pozwala próbować alkoholu swojemu dziecku przy okazji każdego rodzinnego spotkania. Żaden z rodziców nie wskazał odpowiedzi, że nigdy albo bardzo rzadko daje dziecku spróbować alkoholu.

Czy daje Pani/Pan swojemu dziecku do spróbowania alkohol, np. przy okazji rodzinnych spotkań?

Jedną z poruszanych kwestii dotyczących substancji psychoaktywnych był wiek inicjacji nikotynowej.

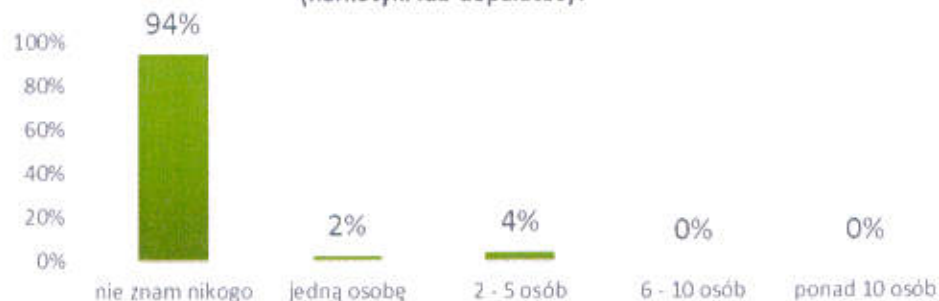
Wiek inicjacji nikotynowej

Okazuje się, że tylko 5% respondentów zapaliło pierwszego papierosa w wieku powyżej 18 lat. W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy: 21% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów, okazynie robi to 46% badanych. 22% wskazało, że regularnie pali papierosy, a 11% e-papierosy. 37% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy.

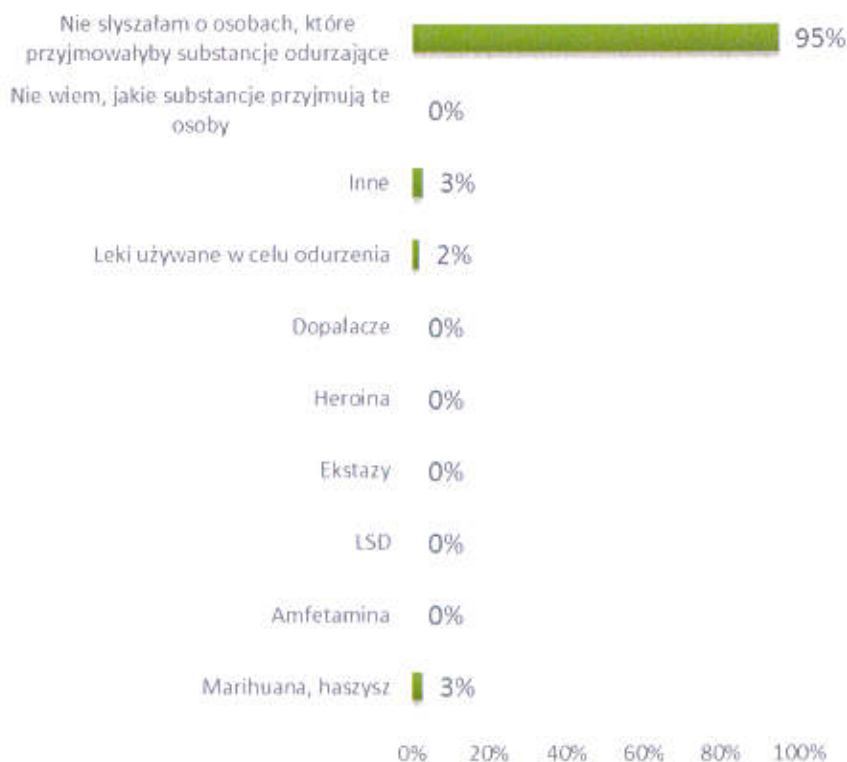
Badanie dotyczące używania substancji psychoaktywnych – narkotyków i dopalaczy wykazało, że 4% respondentów zna od 2 do 5 osób zażywających te substancje.

Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

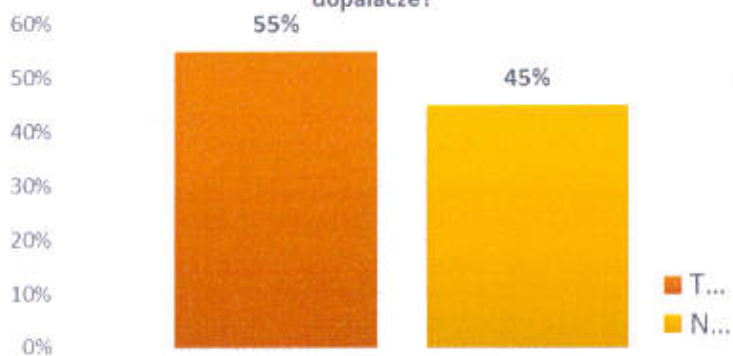

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz – 3% respondentów zna osoby, które je przyjmują. Kolejne co do popularności okazały się leki – 2% przyznało, że biorą je osoby z ich otoczenia. **45% respondentów wie gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie jak narkotyki czy dopalacze.**

Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Przekonania dotyczące wychowania dzieci

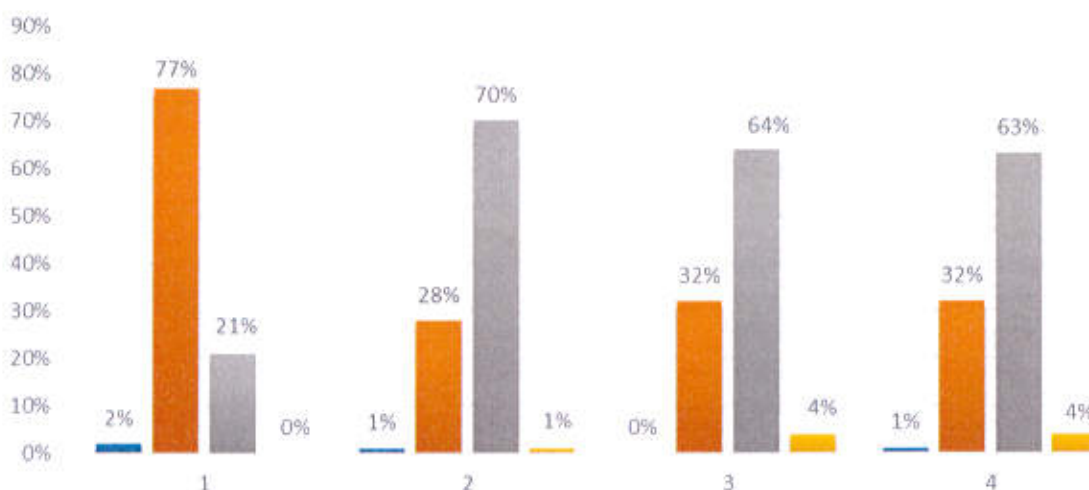
Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że badani przejawiają postawy wychowawczych, które właściwe są dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” w większości spotkało się z aprobatą respondentów – łącznie 79% mieszkańców zgadza się z takim

stwierdzeniem. 32% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. W związku z tym, można przyjąć, że część badanych nie utożsamia klapsów z karami fizycznymi.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z akceptacją 29% respondentów. Łącznie 33% badanych zgadza i raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że kary fizycznych hartują dziecko oraz pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

■ zdecydowanie tak ■ raczej tak ■ raczej nie ■ zdecydowanie nie

Zjawisko przemocy w rodzinie.

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie. **18% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 55% podejrzewa, że tak się dzieje. 27% badanych mieszkańców stwierdziła przecząco.**

Wśród badanych mieszkańców **43% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie**. Badani wskazywali najczęściej: policję, telefon zaufania, centrum pomocy oraz Niebieską Linie.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 46% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 33% mieszkańców gminy Morąg jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje tylko w domach z marginesu społecznego.

Dalej, łącznie 30% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na ograniczoną świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. **Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: prawdziwe i zdecydowanie prawdziwe:**

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 36%; „Prz
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 35%; „Prz
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 71%. „Poli

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	1%	45%	47%	7%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	1%	32%	58%	9%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	1%	29%	63%	7%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	1%	35%	60%	4%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	2%	33%	62%	3%
Policja nie powinna interweniować w	1%	70%	26%	3%

Badania sprzedawców napojów alkoholowych.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

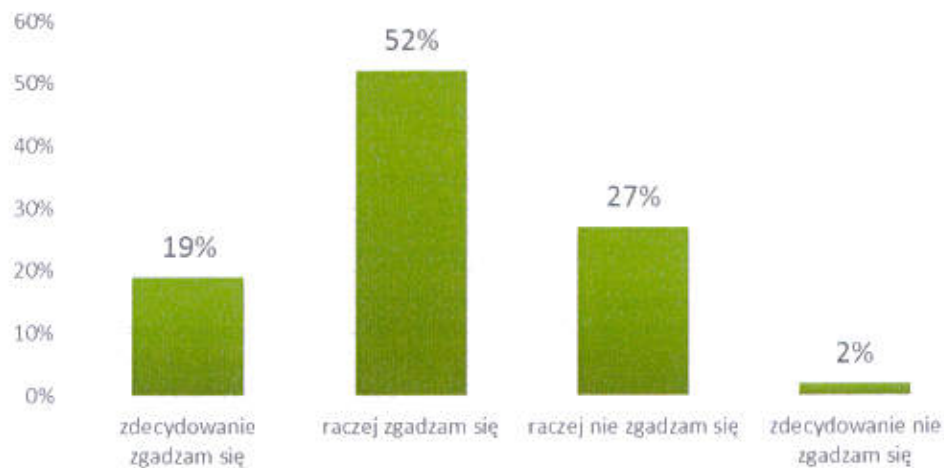
Łącznie 90% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o dość niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Łącznie 67% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 33% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli jest raczej przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych

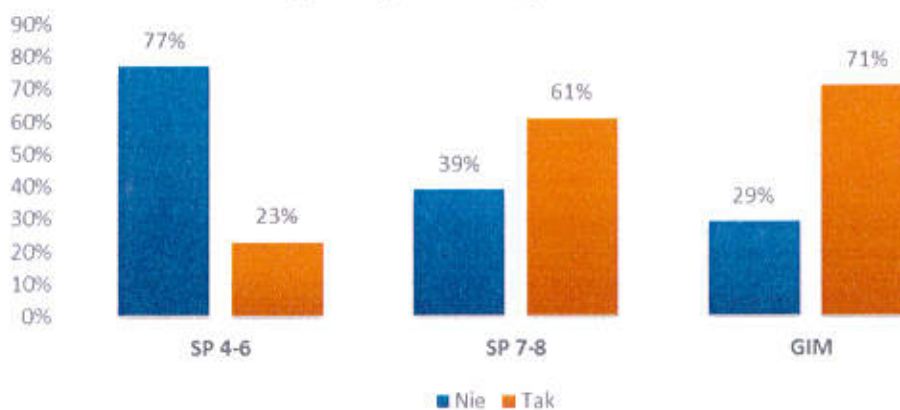
Łącznie 71% badanych uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

PROBLEMY SPOŁECZNE WŚRODOWISKA DZIECI I MŁODZIEŻY

Substancje psychoaktywne: Alkohol

Inicjację alkoholową ma za sobą: 23% badanych uczniów klas SP 4-6; 61% uczniów klas SP 7-8 oraz 71% uczniów klas GIM.

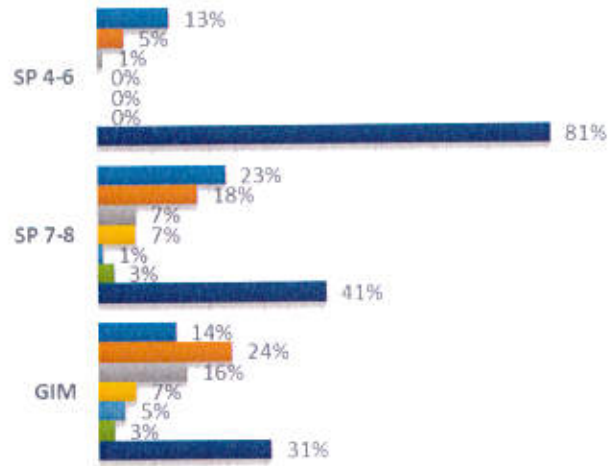
Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

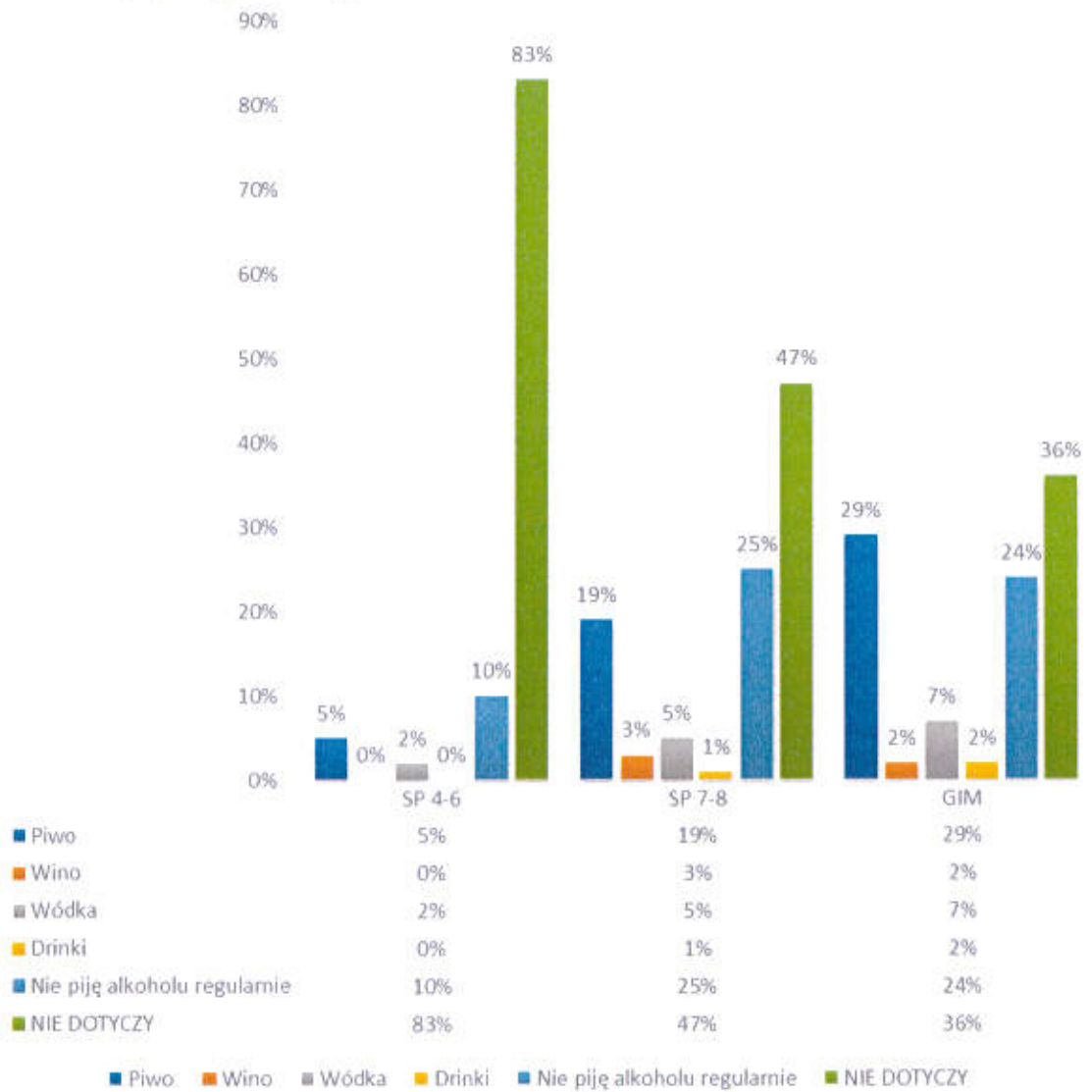
Jak często pijesz alkohol?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90%

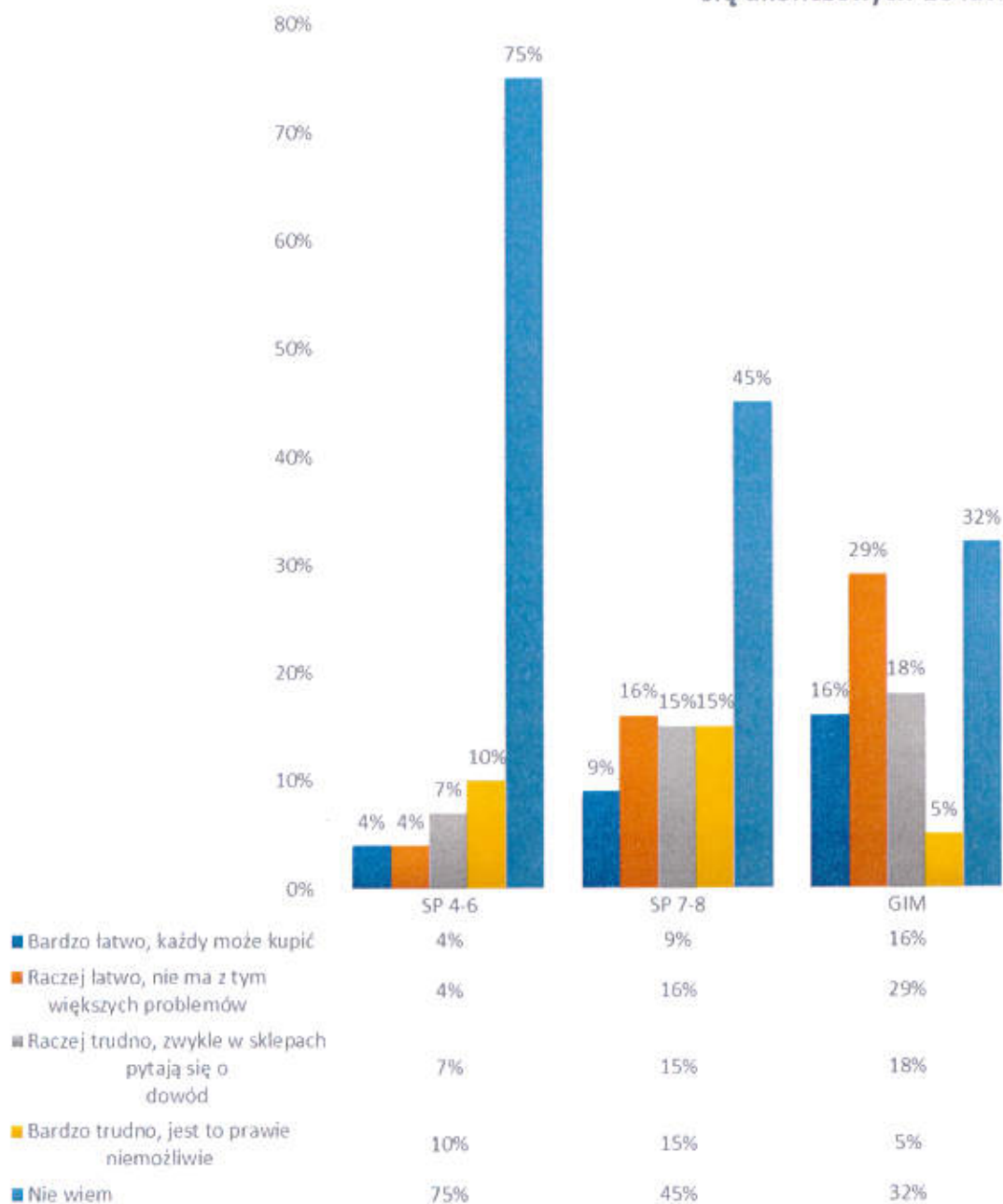

	GIM	SP 7-8	SP 4-6
■ Spróbowałem/am alkoholu tylko raz.	14%	23%	13%
■ Pilem/am tylko kilka razy w życiu.	24%	18%	5%
■ Piję rzadziej niż raz w miesiącu	16%	7%	1%
■ Piję kilka razy w miesiącu	7%	7%	0%
■ Piję kilka razy w tygodniu	5%	1%	0%
■ Piję codziennie lub prawie codziennie	3%	3%	0%
■ NIE DOTYCZY	31%	41%	81%

Rodzaj spożywanego alkoholu

Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze.

Wyniki badań wskazują, że generalnie badani uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy:

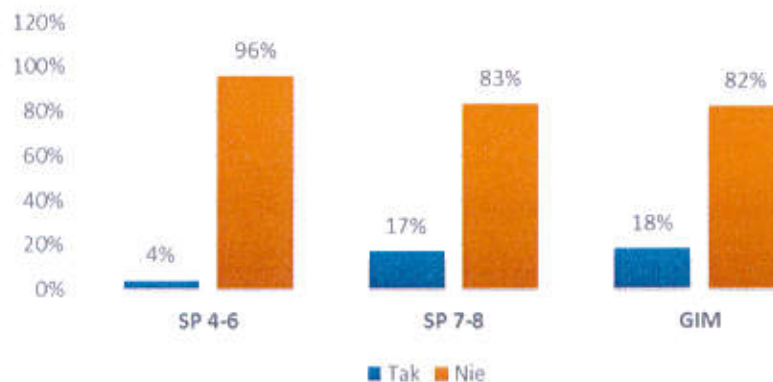
SP 4-6: 99%; SP 7-8: 90%; GIM – 83%.

Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie marihuana (SP 4-6: 3%; SP 7-8: 12%; GIM – 13%). Powyższe wartości jednak odzwierciedlają pojedyncze deklaracje uczniów, ponieważ zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6: 99%; SP 7-8: 97%; GIM – 91%).

Czy wiesz, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?

Przemoc w szkole.

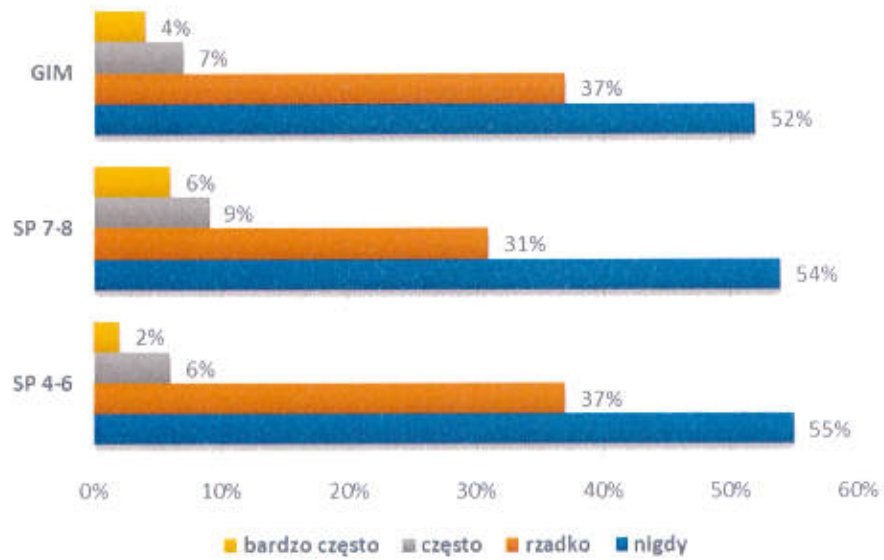
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Morąg pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczono uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytano ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

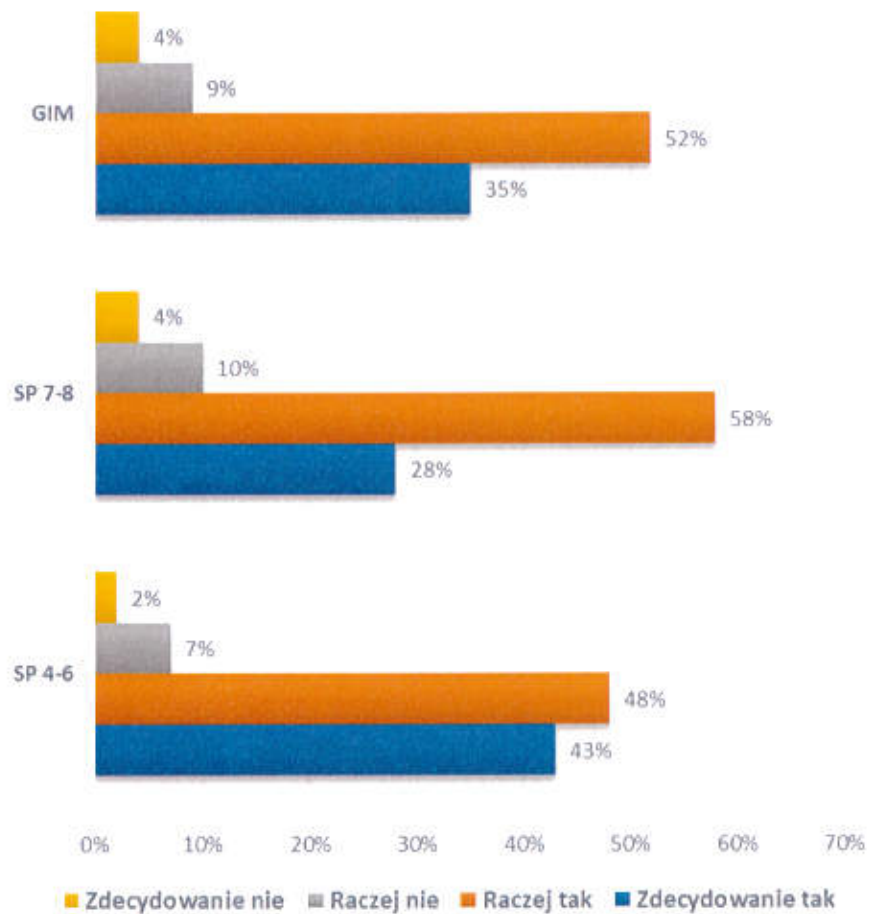
Spora część badanych uczniów deklaruje, że nie jest ofiarą przemocy szkolnej.

(SP 4-6: 55%; SP 7-8: 54%; GIM: 52%). Relatywnie niewielki odsetek uczniów (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 15%; GIM: 11%) przyznaje, że często i bardzo często doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej).

Częstotliwość doświadczania przemocy w szkole

Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

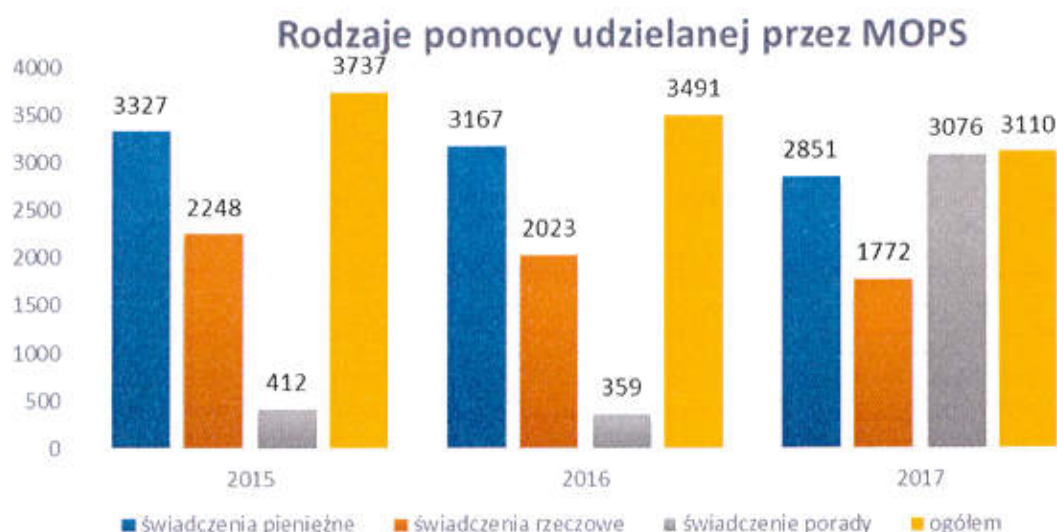
I.2.

Gmina Morąg liczy 24.402 mieszkańców (12.377 kobiet i 12.024 mężczyzn), w tym 13.654 w mieście i 10.748 w środowisku wiejskim (stan na 19.12.2018 r.)

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem (stan na 30.11.2018 r.) – 1.110, w tym 668 kobiet, na wsi – 678, w tym 425 kobiet. Na koniec września 2018 r. stopa bezrobocia w powiecie ostródzkim wynosiła 10,8%.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

<i>Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Liczba rodzin ogółem	1584	1505	1230
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	132	123	129

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej</i>			
<i>(liczba osób)</i>			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Niepełnosprawność	1395	1372	1216
Bezrobocie	2374	2199	1877
Ubóstwo	0	9	0
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	2688	2481	2172
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	578	553	438
Alkoholizm	222	239	285
Inne (bezdomność, ochrona macierzyństwa, rodziny niepełne i wielodzietne, przemoc w rodzinie, narkomania, osoby opuszczające ZK)	46	39	39
Ogółem (liczba osób w rodzinach)	3737	3491	3110

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

GKRPA			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	15	15	15
Ogólne posiedzenia Komisji	4	4	11
Posiedzenie komisji interwencyjno-motywującej	11	11	11
Przeprowadzono rozmowy	62	76	74
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem), w tym:	60	19	11
• dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	13	-	-
• dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	47 (36 poza oraz 11 w miejscu)	19 (10 poza oraz 9 w miejscu)	11 (5 poza oraz 6 w miejscu)

Działalność podkomisji motywacyjno – interwencyjnej GKRPA.

GKRPA				
Do Komisji wpłynęło:	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
• wniosków o leczenie odwykowe	55	52	71	62
• obecnie rozpoczętych spraw	-	-	-	-
• zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	12	6	4	12
• wniosków do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	12	6	4	12

Działalność Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

ROK 2015:

- liczba rodzin korzystających z pomocy punktu: 191

ROK 2016:

- liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu: 291

ROK 2017:

- liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu: 154

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny - zakres działań i wykształcenie osób zatrudnionych:

- prawnik, wykształcenie wyższe
- psycholog (dwie osoby), wykształcenie wyższe
- psychoterapeuta w procesie certyfikacji Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, wykształcenie wyższe

Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia współfinansowana z budżetu Gminy Morąg z funduszu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii zatrudnia dwóch specjalistów:

- o pierwszy w trakcie certyfikacji na specjalistę psychoterapii uzależnień;
- o drugi certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień.

Liczba	2018	
	Ogółem	z Gminy Morąg
Zarejestrowanych pacjentów	90	83
Członków rodzin osób uzależnionych	20	20
Osób skierowanych do poradni przez GKRPA	39	39
Osób, które podjęły leczenie i je kontynuują	31	31

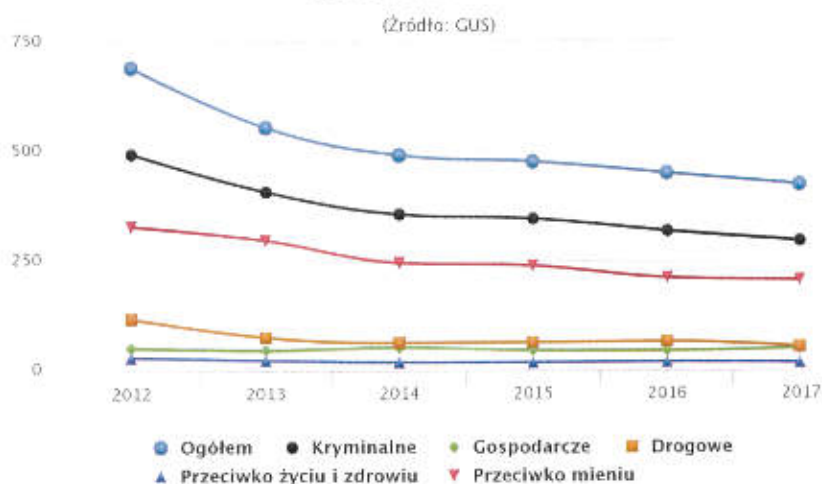
Komisariat Policji w Morągu.

W 2017 roku w gminie Morąg stwierdzono szacunkowo 423 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,19 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Morąg wynosi 69,50% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Morąg najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 12,00 (wykrywalność 60%) oraz przeciwko mieniu - 8,36 (wykrywalność 46%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,16 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,97 (82%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,67 (83%).

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Morąg w latach 2012 - 2017

<i>Przestępstwa na terenie gminy</i>			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Kradzież z włamaniem	101	52	59
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	28	39	38
Pobicie	12	13	15
Uszkodzenie mienia	18	29	23
Kradzież mienia	195	168	152

W związku z procedurą „Niebieskich Kart”:

- a. **rok 2015** (ogółem wniosków założono NK – 49), w tym założonych przez:
  - skierowano do Ośrodków Pomocy Społecznej: 21
  - Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: 3
  - Placówki szkolno-wychowawcze: 1
  - Policję: 24

- b. **2016** (ogółem wniosków założono NK – 67), w tym założonych przez:
  - Skierowano do Ośrodków Pomocy Społecznej: 10
  - Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: 2
  - Placówki szkolno-wychowawcze: 3
  - Policję: 52

- c. **2017** (ogółem wniosków założono NK – 67), w tym założonych przez:
  - Skierowano do Ośrodków Pomocy Społecznej: 7
  - Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: 2
  - Placówki szkolno-wychowawcze: 1
  - Policję: 51

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	29	26	25
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	3	5	7
Zakłócanie porządku publicznego	3	2	7
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	1	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	2	3	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	90	81	71

Biorąc pod uwagę powyższą charakterystykę, można stwierdzić, iż alkohol jest powszechną używką zarówno wśród dorosłych jak również niepełnoletnich mieszkańców Gminy Morąg. Jednocześnie pośród lokalnej społeczności zaobserwowano niedostateczne poinformowanie na temat alkoholu oraz zdrowotnych i psychospołecznych konsekwencji jego spożywania. Podana sytuacja ma również miejsce w przypadku innych używek. Wśród młodzieży stale wzrasta liczba palaczy, a coraz młodsze dzieci sięgają po narkotyki nie wiedząc czym grozi ich zażywanie. Aby skutecznie rozwiązywać wyżej wymienione problemy konieczne jest podjęcie działań skierowanych nie tylko do osób uzależnionych czy pijących szkodliwie, ale również inicjowanie akcji profilaktycznych skierowanych do całej społeczności, a w

szczegółności dzieci i młodzieży. Należy położyć szczególny akcent na osłabianie czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących w szkole, rodzinie oraz środowisku lokalnym. W związku powyższym wskazana jest kontynuacja prowadzenia programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA w szkołach na terenie Gminy, a także promowanie zdrowego stylu życia oraz wskazywania alternatywnych wzorców spędzania wolnego czasu. Pożądana jest także realizacja kampanii edukacyjno-informacyjnych skierowanych do wszystkich mieszkańców Gminy w celu uwrażliwienia lokalnej społeczności na problem uzależnień oraz zwiększenia jej świadomości na temat szkód wynikających z picia alkoholu, palenia papierosów oraz zażywania narkotyków.

Z analizy Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych wynika, iż w Gminie znajduje się spory odsetek rodziców stosujących kary fizyczne w wychowaniu swoich dzieci, a dane z MOPS pokazują zwiększający się problem przemocy w rodzinie wobec dzieci. Warto więc zwiększać kompetencje wychowawcze rodziców poprzez prowadzenie zajęć „Szkoły dla Rodziców”, organizowanie szkoleń związanych z tą tematyką, ponadto zapewnić rodzicom dzieci sięgających po używki wsparcie oraz edukację w zakresie możliwości wspierania abstynencji dziecka i przygotowania go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

W związku ze zwiększającą się liczbą przypadków przemocy w rodzinie, która często współwystępuje wraz z alkoholizmem istotne jest objęcie pomocą terapeutyczną całych rodzin. Należy wspierać pracę Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Morągu oraz szczególną uwagę poświęcić dzieciom i młodzieży, którzy to wychowując się w rodzinach z problemem uzależnienia czy przemocy żyją w ciągłym stresie, w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Ważne jest aby udzielić im wsparcia psychicznego oraz społecznego, a także wspierać ich rozwój osobisty. Takim miejscem może być świetlica środowiskowa z elementami socjoterapii oraz grupa wsparcia dla młodzieży (klub młodzieżowy). Należałoby również poszerzać wiedzę młodzieży na temat dostępności instytucji wspomagających.

Mieszkańcy Gminy za jeden z największych problemów uznali bezrobocie i wiążące się z nim ubóstwo. Z tego względu zalecane jest aby skierować swoją pomoc w stronę osób bezrobotnych oraz bezdomnych prowadząc działania skoncentrowane na motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej, zapobieganiu rozwojowi choroby alkoholowej, a w przypadku osób uzależnionych na motywacji do podjęcia leczenia (street worker).

III. CEL STRATEGICZNY PROGRAMU

Ograniczenie występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz nowych problemów społecznych, kryminalnych i epidemiologicznych bezpośrednio z nimi związanych.

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez:

1) koncentrowanie i kompleksowość działań we wszystkich środowiskach (przedszkola, szkoły, rodzina, środowiska rówieśnicze) oraz wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka z uwzględnieniem niżej wymienionych form oddziaływań profilaktycznych.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów przedszkolnych, szkolnych, rodzinnych i wychowawczych, rówieśniczych, liczba uczestników tych programów, liczba realizatorów.

2) doskonalenie i integrowanie treści programów profilaktyki problemowej zapobiegającej szerokiemu spektrum zachowań ryzykownych.

Wskaźniki: liczba zgłoszonych do realizacji programów o udoskonalonej i zintegrowanej treści programowej

3) doskonalenie metod i form oddziaływań profilaktycznych oraz stosowanie skutecznych strategii profilaktycznych

Wskaźniki: liczba realizatorów działań profilaktycznych, którzy podwyższyli swoje kwalifikacje, liczba programów zawierających nowe metody i formy oddziaływań .

4) monitorowanie działań profilaktycznych

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba uczestników, ilość wyników pochodzących z ewaluacji poszczególnych działań, wysokość środków przeznaczonych na realizację działań.

2. Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, poprzez:

1) edukowanie i informowanie, w tym zwłaszcza edukacja publiczna, uwzględniająca w szczególności problematykę matek w ciąży pijących alkohol (FAS), kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu.

Wskaźniki: ilość medialnych akcji informacyjnych, ilość zrealizowanych edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do ogółu odbiorców, liczba uczestników

2) promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez kampanie, imprezy dla mieszkańców Moraga, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży

Wskaźniki: liczba kampanii, liczba imprez, liczba uczestników, liczba realizatorów

Wskaźniki: liczba podejmowanych akcji i kampanii informacyjnych, liczba wydawnictw na temat problemów uzależnień rozpowszechnianych w morąskich placówkach oświatowo-wychowawczych, liczba seminariów, konferencji na temat problemów uzależnień.

3. Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:

1) realizację programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci i młodzieży

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników

2) działania służb oraz innych podmiotów i osób mające na celu zmniejszenie dostępu osób nieletnich do alkoholu, poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim

Wskaźniki: liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, ilość przeprowadzonych kontroli, wyniki otrzymane z porównania z wynikami poprzednich kontroli

4. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób mających problemy związane z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, zwłaszcza dla osób uzależnionych, poprzez:

1) udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej

Wskaźniki: ilość przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych, zajęć terapeutycznych, warsztatów, treningów, liczba ich uczestników, w tym liczba osób kończących terapię

2) działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowanej do dzieci i młodzieży oraz ich rodzin

Wskaźniki: liczba osób uczestniczących w programach profilaktyki selektywnej i wskazującej, ilość programów integracyjnych

5. Zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, poprzez:

1) prowadzenie specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy w rodzinie

Wskaźniki: liczba udzielonych specjalistycznych porad/konsultacji, liczba przeprowadzonych indywidualnych konsultacji specjalistycznych/zajęć terapeutycznych, liczba spotkań grupowych psychoedukacyjnych, liczba przeprowadzonych interwencji w sytuacji zagrożenia dziecka, liczba osób dorosłych korzystających z pomocy, liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą, liczba osób udzielających pomocy

2) realizację programów wspierania rodziny w sytuacjach kryzysowych, w tym przemocy w rodzinie

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba osób/rodzin objętych programami, liczba realizatorów programów

3) prowadzenie programów i konsultacji edukacyjnych służących zwiększaniu kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie i będących w sytuacjach kryzysowych

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba przeprowadzonych konsultacji, liczba osób, które wzięły udział w programach, liczba osób korzystających z konsultacji, liczba realizatorów programów, liczba osób przeprowadzających konsultacje

4) zapewnienie konsultacji specjalistycznych, psychoterapii, pomocy prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków

Wskaźniki: liczba zrealizowanych konsultacji, form terapii, pomocy prawnej, liczba osób korzystających z tych form pomocy, liczba podmiotów współpracujących.

6. Poprawa współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez:

1) udzielanie pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania Gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz wybranych zadań Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wskaźniki: liczba udzielonych porad, konsultacji, szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, liczba podmiotów

2) współdziałanie z instytucjami i organizacjami, w tym:

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań profilaktycznych oraz terapeutycznych, liczba uczestników, liczba współpracujących podmiotów, liczba wspólnie realizowanych zadań

V. ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zadanie 1.

Działalność Biura Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) ponoszenie kosztów zatrudnienia specjalistów,
- 2) sprawowanie nadzoru, koordynacja działań i opieka merytoryczna nad prawidłową realizacją zadań Gminnego programu,
- 3) koszty utrzymania siedziby biura,
- 4) wykonywanie niezbędnych prac remontowych, adaptacyjnych i modernizacyjnych w budynku przy 5) ul. Dworcowej 7 oraz wyposażanie w niezbędny sprzęt.

Zadanie 2.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych:

1) Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz od zachowań kompulsywnych w następujących formach:

- a) konsultacje specjalistów
- b) zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi
- c) pomoc i wsparcie psychologiczne
- d) zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych, wspomagające proces zdrowienia
- e) wspieranie osób uzależnionych, po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej
- f) pomoc udzielana osobom uzależnionym od narkotyków, hazardu, internetu, nikotyny
- g) współpraca z innymi instytucjami i organizacjami w realizacji programów edukacyjno-korekcyjnych dla kierowców, którzy utracili prawo jazdy w związku z prowadzeniem pojazdów w stanie nietrzeźwości

2) Organizowanie, współorganizowanie konferencji, seminariów oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji z zakresu terapii uzależnień.

Zadanie 3.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1) Działania na rzecz rodzin z problemem przemocy

- a) udzielanie pomocy poprzez: poradnictwo, wsparcie psychologiczne, edukację, psychoedukację, psychoterapię, konsultacje specjalistyczne, mediacje rodzinne, socjoterapię
- b) udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem dysfunkcji wychowawczych związanych z problemem przemocy w rodzinie poprzez: zajęcia edukacyjne, warsztaty umiejętności życia w rodzinie, uczestnictwo w Szkole dla Rodziców, poradnictwo oraz wykłady
- c) prowadzenie edukacji publicznej zwiększającej świadomość rodziców i opiekunów w wychowaniu dzieci i młodzieży, korygującej postawy rodzicielskie
- d) prowadzenie edukacji zwiększającej wiedzę i umiejętności specjalistów oraz rodziców z zakresu przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy
- e) realizacja założeń Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jako zadania własnego gminy, wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tworzono go w oparciu o Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2014-2020.

2) Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych poprzez:

- a) konsultacje specjalistów
- b) zajęcia edukacyjne
- c) warsztaty umiejętności życiowych
- d) treningi zachowań
- e) poradnictwo
- f) psychoterapię
- g) socjoterapię

- 3) Tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym – FAS.
- 4) Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.

Zadanie 4.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- 1) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym:
  - a) programów informacyjno-edukacyjnych
  - b) programów środowiskowych
  - c) programów rówieśniczych
  - d) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii
  - e) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym
  - f) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych
  - g) programów nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej z zastosowaniem skutecznych strategii profilaktycznych oraz rozwiązań nowatorskich
  - h) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców
  - i) programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji
- 2) Prowadzenie edukacji publicznej, także we współpracy z mediami publicznymi. Organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, akcjach profilaktycznych.
- 3) Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych adresowanych do mieszkańców Morąga.
- 4) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- 5) Organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień.
- 6) Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy” oraz innych środków odurzających), we współpracy ze służbami miejskimi.
- 7) Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie.
- 8) Opracowywanie, wykonywanie materiałów służących realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.
- 9) Zakup materiałów, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.
- 10) Inne działania z zakresu profilaktyki.

Zadanie 5.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

1) Udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.

2) Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji:

- a) programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka
- b) programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin
- c) programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami zagrożonymi oraz uzależnionymi od narkotyków
- d) organizowania imprez promujących zdrowy styl życia.

3) Współpraca z ruchami samopomocowymi.

Zadanie 6.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ponoszenie kosztów administracyjnych z tym związanych oraz kosztów innych działań Gminnej Komisji.

Zadanie 7.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

VI. ZASOBY GMINY W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Morągu została powołana zarządzeniem nr 19/03 Burmistrza Morąga z dnia 11 marca 2003 roku w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na podstawie art. 41 ust. 2, 3 i 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisja powołana jest do inicjowania działań związanych z profilaktyką problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a także do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

2. Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Morągu. W ramach jej działań pomoc uzyskać mogą osoby uzależnione od alkoholu, członkowie ich rodzin oraz osoby współuzależnione. Zajęcia prowadzi specjaliści psychoterapii uzależnień.

3. Grupy samopomocowe - Anonimowych Alkoholików „Arka” i „Źródło Czystej Wody” oraz grupa Al. – Anon prowadzą na terenie naszej gminy cykliczne spotkania, których celem jest udzielanie wzajemnego wsparcia w utrzymaniu abstynencji osobom uzależnionym, zmagającym się z chorobą alkoholową i osobom współuzależnionym.

4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Morągu posiada zasoby umożliwiające organizację działań w zakresie ograniczania zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, przemocą i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne.

5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zajmuje się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar przemocy w rodzinie i prowadzeniem w tym zakresie działań profilaktycznych.

6. Placówki oświatowe szkoły i przedszkola na terenie naszej gminy są odpowiedzialne za realizację programów profilaktycznych, wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka.

7. Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Morągu jest placówką oświatowo - wychowawczą udzielającą dzieciom i młodzieży, rodzicom i opiekunom, nauczycielom i wychowawcom szeroko rozumianej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Wspomaga rozwój dzieci i młodzieży, udziela pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także wspiera rodziców i nauczycieli w zakresie działań związanych z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

8. Miejska Biblioteka Publiczna w Morągu - prowadzone są działania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w zakresie profilaktyki uzależnień, organizowane ferie letnie i zimowe dla dzieci.

9. Morąski Dom Kultury – podejmowanie działań poruszających problemy społeczne. Prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców Morąga.

10. Komisariat Policji w Morągu prowadzi kontrole kierowców w zakresie kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu, czuwa nad bezpieczeństwem i porządkiem publicznym, zwalcza przestępczość, prowadzi interwencje w zakresie przemocy w rodzinach.

11. Straż Miejska w Morągu. W ramach działań prewencyjnych funkcjonariusze Straży Miejskiej egzekwują przestrzeganie zakazu spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, doprowadzają osoby nietrzeźwe do Pomieszczenia Osób Zatrzymanych w Komisariacie Policji w Morągu lub miejsc ich zamieszkania, współdziałają z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli.

12. Organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe są cennym zasobem przy realizacji działań w zakresie profilaktyki uzależnień, jak również niwelowania negatywnych skutków, zwłaszcza skutków społecznych, prowadzenia poradnictwa i konsultacji specjalistycznych oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

VII. SPOSÓB REALIZACJI

1. Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

- 1) środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z dochodów budżetu gminy z opłat za wydanie i korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł.

2. Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zgodnie z art.4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia ogłoszonego przez Ministra PPiSS za poprzedni kwartał - przysługuje dla każdego członka za uczestnictwo i pracę w posiedzeniach komisji (potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu jest podpisana lista obecności, która jest jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia),
- wynagrodzenie w wysokości 30 zł za przeprowadzenie kontroli punktu sprzedaży napojów alkoholowych potwierdzonej protokołem pokontrolnym.

2. Źródła finansowania programu:

Źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu Gminy Morąg, pochodzące z opłat za wydawanie i korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

3. Sposób realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii a także kosztów z tym związanych określa Preliminarz wydatków na **kwotę 500.000 zł.**

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Marek Rączkowski

**Preliminarz wydatków
Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok**

I.	Działalność Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
	Koszty utrzymania siedziby biura.
	Koszty zatrudnienia specjalistów, szkolenia w tym podróże służbowe, delegacje.
	Koszty niezbędnych prac remontowych budynku przy ul. Dworcowej 7 oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt.
	Razem I 43.000
II.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
	1. Warsztaty i treningi terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych (również od środków psychoaktywnych).
	2. Stworzenie grup terapeutycznych dla rodzin.
	3. Dofinansowanie szkoleń i doskonalenia zawodowego pracowników leczenia odwykowego.
	4. Doposażenie Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia (według potrzeb)
	5. Zakup materiałów biurowych.
	Razem II 15.000
III.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
	1. Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy.
	2. Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej.
	3. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach poprzez udział w kampaniach.
	4. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. PPwR poprzez udział w szkoleniach.
	5. Superwizja osób zajmujących się przemocą.
	Razem III: 24.000
IV.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych
	1. Kontynuowanie pracy świetlicy z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym na bazie lokalowej biura Pełnomocnika Burmistrza ds. PiRPA
	2. Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym profilaktyczno – sportowych.
	3. Realizacja programów profilaktycznych dla rodziców.
	4. Wdrażanie programów profilaktyczno – interwencyjnych dla młodzieży upijającej się (FreD goes net , Candis)

5.	Dofinansowanie szkoleń w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą dla nauczycieli, pedagogów i psychologów.		
6.	Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.		
7.	Organizacja ferii zimowych i wypoczynku letniego.		
8.	Zakup materiałów edukacyjnych i udział w kampaniach profilaktycznych.		
9.	Edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej (FAS)		
10.	Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym (wydanie biuletynu dotyczącego instytucji pomocowych na terenie Miasta Morąg).		
		Razem IV:	330.000
V.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.		
1.	Zatrudnienie pedagoga tzw. street worker'a.		
2.	Współpraca z liderami grup samopomocowych poprzez dofinansowanie szkoleń pogłębiających umiejętności nieprofesjonalnego pomagania osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków.		
3.	Wspieranie inicjatyw lokalnych w ramach rozwiązywania problemów alkoholowych.		
4.	Zakup książek z dziedziny psychologiczno-pedagogiczno-profilaktycznej – Miejska Biblioteka Publiczna.		
5.	Przegląd teatralny - konkurs na najlepszy spektakl profilaktyczny.		
		Razem V:	28.000
VI.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
1.	Szkolenia w sprawie realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.		
2.	Koszty funkcjonowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.		
3.	Badania biegłych sądowych.		
		Razem VI:	30.000
		OGÓLEM	470.000
VII.	Przeciwdziałanie narkomanii		
1.	Szkolenia		
2.	Programy profilaktyczne, spektakle profilaktyczne, debaty.		
3.	Zakup materiałów edukacyjnych.		
		Razem VII:	30.000
		OGÓLEM	500.000

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Marek Kuczkowski

Opinia

Po zapoznaniu się z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Morągu uznaje, że zadania programu są zgodne z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z uwzględnieniem zmian prawnych istotnych dla działań z obszaru rozwiązywania problemów alkoholowych. Treści zawarte w programie są poprawne pod względem merytorycznym i zgodne z najnowszą wiedzą na temat skuteczności poszczególnych strategii profilaktycznych i uwzględniają zadania przewidziane w Narodowym Programie Zdrowia.

W zdecydowany sposób promuje działalność profilaktyczną, edukacyjną i informacyjną. Zakłada kontynuowanie współpracy ze wszystkimi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką społeczną. Zapewnia poszerzenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz kontynuowanie wsparcia realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program jest rozbudowany w zakresie działań profilaktycznych, co jest niezmiernie ważną sprawą w realizacji nałożonych przez ustawę zadań.

Gminna Komisja pozytywnie opiniuje również preliminarz na rok 2019.

Jan Łucycki
Teresa Florczak
- Orlowska
Barbara Bejnarska
Agnieszka Matecka
Ewelina Wankowska
Mouchirqa Kosnerowiczka
Ewa Szurawska
Bogdan Orłowski
Dariusz Jurek